

І.А. Островський, Н.В. Можайкіна

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД СУЧАСНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: МЕЗОЕКОНОМІЧНИЙ ПІДХІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Досліджено досвід європейських країн з урахуванням теоретичних напрацювань з мезоекономіки. Проаналізовано особливості мезорівня для дослідження регіонального розвитку. Підкреслено обумовленість сучасної регіональної політики суттєвими мікро- і макроекономічними обмеженнями. Доведено перспективність використання мезоекономічного аналізу до зменшення нерівномірності розвитку регіонів України. Розглянуто основні напрямки використання інституційної комплементарності при оцінюванні процесів децентралізації.

Ключові слова: регіональна політика, інституційна комплементарність, мезоекономіка, нерівномірність, децентралізація..

Постановка проблеми

Реформування економіки України є багатоаспектним і суперечливим процесом. Формуванню національної економіки, що відповідає європейському вектору розвитку та здатна забезпечувати сталий економічний розвиток, в значній мірі заважає обмеженість теоретико-методологічних досліджень щодо державної регіональної політики.

Досвід практично всіх розвинутих країн перекоонує, що ринкові відносини здатні породжувати й поглиблювати регіональні проблеми, і на певному етапі диспропорції ринкового розвитку набувають характеру міжрегіональних. Об'єктивні міжрегіональні диспропорції в умовах нерегульованого ринку стають загрозою не лише соціальній і політичній системам держави, а й можуть спричинити дезінтеграційні процеси. Звісно, диспропорції в економічному розвитку територій завжди були й будуть, але якщо вони стають неконтрольованими, це означає, що в державі немає регіональної політики, або ж вона неефективна. Тому пошук дієвих моделей регіональної політики на відповідних теоретичних засадах – одне з ключових питань розвитку державних інститутів у всьому світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

В Україні було ухвалено низку правових актів, що визначили напрямки та інструменти перетворень на регіональному і місцевому рівнях [1-3]. В економічній літературі інституційні аспекти регіоналістики набули значного поширення в працях Д. Нортона, О. Уільямсона, Я. А. Жаліла, Д. І. Олійника, З. Сторонянської, Л. В. Шинкарук [1-6] і багатьох інших дослідників.

Але незважаючи на значну кількість наукових публікацій, проблеми інституціалізації структурно-

просторових змін потребують подальших досліджень. На тлі міжрегіональної диспропорційності, що значно перевищує середні показники ЄС [6, с. 183-184], проблеми інституційної комплементарності розвитку регіонів України набувають особливого значення. І однією з методологічних підстав дослідження зазначеної комплементарності є мезоекономічний аналіз.

Метою цієї статті є використання мезоекономічного підходу до аналізу європейського досвіду сучасної регіональної політики та визначення основних напрямків комплементарного розвитку регіонів України

Виклад основного матеріалу

Початок ХХІ століття позначено глобальною тенденцією зміни парадигми регіонального розвитку. На заміну традиційному патерналістському підходу до реалізації регіональної політики на засадах вертикально побудованих інструментів вирівнювання приходить новий, що ґрунтується на створенні умов для просторового розвитку на принципах зміцнення конкурентоспроможності регіональної економіки, її здатності генерувати ресурси для модернізації, вирішення переважної більшості проблем розвитку на локальному рівні з інтенсифікацією залучення регіональних ресурсів. Сучасна державна політика регіонального розвитку має спиратися на три основні принципи: системність, інституційну забезпеченість і комплементарність [3, с. 5].

Регіональні аспекти інституційної комплементарності знайшли відображення при ретроспективі поглядів представників історичної та нової історичної шкіл на об'єднання земель у Німеччині в середині ХІХ століття, аналізі китайського «економічного дива» при величезних розривах розвитку провінцій,

розгляді причин і різних наслідків світової економічної кризи 2008-2009 рр.

Наприклад, досвід ринкових реформ в Китаї може бути вивчений не як проведення певних інституційних перетворень зверху, не як насадження в мікроагентне або місцеве середовище правил гри, вироблених на макрорівні, але, навпаки, як результат реакції агентів мікрорівня на макроекономічні зміни та розробку ними своїх правил взаємодії, що пізніше було легітимізовано на рівні держави. Це може бути описано як приклад інституційного різноманіття, успішної багатукладності [7].

Відхід від дихотомічної позиції «держава або індивід», «план або ринок», «регіон-донор або регіон-аутсайдер» до ширшої платформи «держава - суспільство - індивід», «план - індикативний план - ринок», «група - регіон - держава» дозволяє сформулювати своєрідну стартову теоретичну позицію для розробки та впровадження комплексу громадських реформ з метою виходу на більш високий рівень соціально-економічного розвитку.

Методологічним підґрунтям дослідження інституційної комплементарності для аналізу розвитку регіонів може стати використання мезоекономічного аналізу і відповідно виділення мезорівня економічної теорії. Недостатні глибина і практичність традиційних економічних мікро- і макropідходів, за допомогою яких важко відобразити складність сучасної економіки та прогнозувати турбулентність політико-економічного розвитку, привернули широку увагу економістів саме до мезорівня економіки.

Вперше поняття *mesoeconomic* було згадано К. А. Вітфогелем у 1962 р. [8] для критичного опису регіонального рівня управління в КНР. Згодом ідея мезоекономіки привернула увагу представників еволюційної та інституціональної теорій. На думку дослідників, що звертаються до мезоекономіки, саме в середньому мезопросторі (між мікро- і макрорівнями) відбуваються процеси, подібні до тих, що можна описувати в термінології самоорганізації і коеволюції, виникнення правил взаємодій гравців один з одним в умовах невизначеності, багаторазового їх повторення та інституціоналізації [9].

Неошумпетеріанське розуміння мезорівня використовує в якості відправної точки уявлення Й.-А. Шумпетера про підприємця як про основне джерело й двигун інноваційних процесів [10]. Мезоекономіка у цій концепції розуміється як певна онтологічна категорія, простір формування, прийняття й поширення соціальних норм і інститутів, останні з яких розглядаються як феномен мезорівня. У межах мезопростору одна ідея (загальне правило) узгоджується і реалізується багатьма агентами. Окреме правило переходить в якісно інший стан загального правила, що трансформує звичний порядок взаємодій як окремих агентів мікрорівня, так і взаємодій між макро- і мік-

рорівнями. У тринарній «мікро- – мезо- – макро-» концепції макросистема є сукупність мезооб'єктів, а її вивчення – дослідження змін мезоструктури.

На відміну від неошумпетеріанського (мікроспрямованого) гетеродоксальний (макроспрямований) підхід звертає увагу переважно на умови стабільності структур, які забезпечують відтворення й розвиток усієї економічної макросистеми через створення механізмів координації в довгостроковій динаміці [11].

Різне визначення пріоритетів в обох підходах не заважає досягненню теоретичного компромісу. Саме мезорівень можна розглянути як можливість пройти між двома методологічними крайнощами: індивідуалізмом і холізмом. Такий підхід відкриває шлях для використання засад мезоекономічного аналізу до дослідження гіпотези про можливість комплементарного розвитку регіонів України.

Існуючі міжрегіональні диспропорції, з одного боку, є наслідками історичного минулого, а з іншого – проявом розмаїття і багатоваріантності розвитку національного господарства. Україна та її регіони є певною частиною світового гео-економічного та геополітичного простору, який безпосередньо впливає на неї у виборі загального напрямку розвитку. І цей фактор все більше посилюється. У той же час слід зазначити, що такий взаємозв'язок обумовлює необхідність врахування унікальності кожного суб'єкта економічного простору нашої держави. Такий підхід вимагає реалізації в процесах дослідження принципу доповнення:

- кожен із системних елементів привносить в систему можливості отримання нових якісних або кількісних ефектів;
- багатоваріантність розвитку, відповідно до якої необхідно враховувати безліч компонентів (від природно-ресурсного до етносоціального потенціалу) при реформуванні регіонального розвитку;
- необхідність орієнтації процесів управління на формування сприятливих для розвитку бізнесу умов; оптимальний рівень соціально-економічного розвитку національного господарства може бути досягнутий тільки в тому випадку, коли створені умови для оптимізації економічного потенціалу регіонів.

Згідно з наведеними принципами потреби врахування особливих властивостей регіональних соціально-економічних систем обумовлюють необхідність чіткого уявлення проблемного спектра їх функціонування.

Сучасні проблеми регіонального розвитку обумовлені суттєвими мікро- і макроекономічними обмеженнями, серед яких найважливішими є демографічні негативи, зменшення масштабів економіки країни, прогресуюча деіндустріалізація, висока ресурсомісткість виробництва, зокрема, низька енергоефективність, зростаюче боргове навантаження. Найбільш

дестабілізуючу роль грають воєнні події на Сході держави.

Найбільш тривожними є основні демографічні тренди, які суттєво впливатимуть на довгострокові перспективи розвитку нашої країни: скорочення населення внаслідок депопуляції, старіння населення і скорочення контингентів працездатного віку, збільшення зовнішнього відтоку трудових ресурсів.

Спадні тенденції розвитку промисловості протягом 2019 року посилити ризики прискорення деіндустріалізації та консервації технологічної неконкурентоспроможності вітчизняного промислового сектору в умовах переходу світової економіки на нові технологічні засади розвитку. Йдеться, зокрема, про промислові стандарти цифрової економіки і нові параметри продуктивності та ресурсної ефективності [12, с. 13].

Висока регіональна диспропорційність логічно призводить до порушення єдиного інтегрованого економічного простору України. Так, частка міжрегіонального обороту у ВВП країни протягом останніх років не перевищує 25 % [13, с. 11], а економічне зростання продовжує локалізуватися у промислових, фінансових та транспортно-транзитних центрах всередині регіонів. Просторова дезінтеграція є результатом руйнування господарських зв'язків в наслідок посилення замкнутості регіональних економічних систем [5, с. 59].

Збереження сировинного потенціалу промисловості, а в деяких випадках його нарощування, при обвальному падінні обробної промисловості і, зокрема машинобудування, призвели до згорання міжрегіональних зв'язків і посилення експортної орієнтації регіонів, перед усім сировинного характеру. [13, с. 13-14].

Значна диспропорційність у рівнях розвитку регіонів України засвідчує неінклюзивність існуючої моделі національної економіки. Рівні диференціації середньодушових наявних доходів подано на рисунку 1.

Наочним є значний відрив середніх наявних доходів мешканців столиці України як від жителів Закарпатської (3,5 рази), так і Дніпропетровської областей (2 місце, майже 2 рази). Дуже показовим є те, що тільки жителі 6 областей за наявними доходами перебільшили середньоукраїнський рівень

Проте пошук рішень, що дозволяють поєднати, на перший погляд, несумісні явища і процеси вписується в концепт мезоекономічного підходу.

Досвід сполучення централізації та децентралізації відторгає дихотомічність і підкреслює суперечливу єдність обох процесів. З одного боку, в результаті фіскальної децентралізації регіони отримали зна-

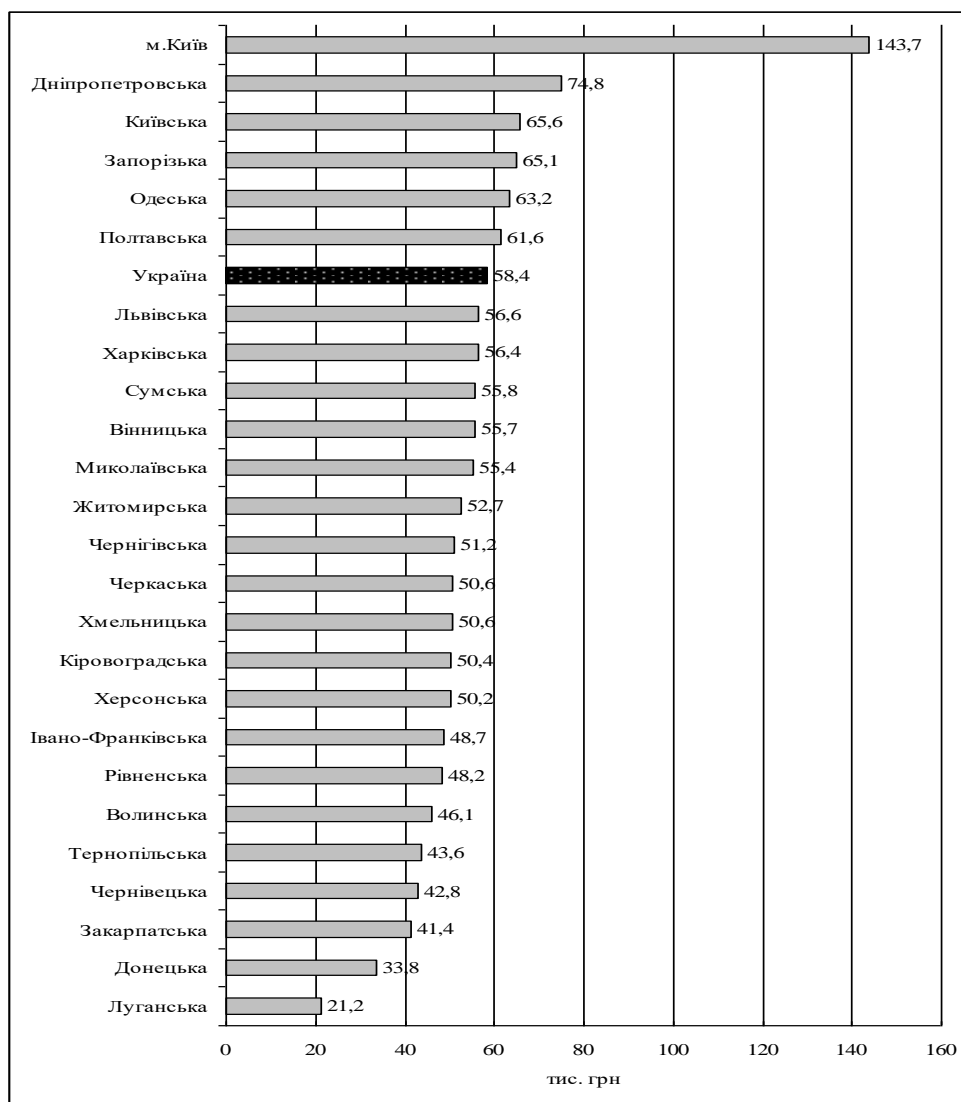
чні фінансові ресурси у вигляді податків, зборів та інших джерел доходів. З 2014 року збільшуються обсяги державної фінансової підтримки розвитку регіонів. Аналіз бюджетних програм свідчить, що у 2019 році в Україні реалізується 79 програм державної підтримки розвитку територій, на які передбачено понад 84 млрд. грн., у 2018 році обсяг такої підтримки складав понад 66 млрд. грн. [15]. Водночас Держаною стратегією регіонального розвитку чітко визначені напрями використання коштів: виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, створення інфраструктури індустриальних та інноваційних парків, спортивної інфраструктури.

Значення регіональної підсистеми у комплексі структурного реформування економіки держави і увага до неї у світі неухильно зростають. Про це, зокрема, свідчить той факт, що у Стратегії розвитку Євросоюзу передбачено, що 60 – 75% всіх коштів, спрямованих на реалізацію Стратегії, витрачається на заходи, пов'язані з досягненням цілей регіонального розвитку. У такому форматі має відбуватись реформування економіки в Україні.

Пріоритетним завданням регіональної політики повинен стати розвиток науково-технологічного та інноваційного потенціалу регіонів. Процес поширення інновацій має перейти від централізованого до регіонального. Важливим є поєднання залучених коштів державної підтримки з власними ресурсами та спрямовування їх на реалізацію регіональних і місцевих стратегій розвитку, підтримки впровадження інновацій, розвиток нового виробництва, малого та середнього бізнесу.

Прикладом використання мезоекономічного підходу як теоретичного компромісу з питань централізації та децентралізації є підготовка фахівців закладами вищої освіти. Реально вона сконцентрована в 5 регіонах: м. Києві та Харківській, Львівській, Дніпропетровській та Одеській областях. На ці 5 регіонів припадає 50% установ вищої освіти, які отримують кошти з державного бюджету. Ці заклади навчають понад 59% студентів за держзамовленням, на підготовку у 2019 році було надано понад 65% відповідних видатків державного бюджету [16].

Можливість комплементарного розвитку сусідніх регіонів може проілюструвати здійснення пілотного проекту розвитку екстреної медицини. Екстрена медична допомога у 2020 році стане частиною гарантованого пакету послуг, який буде оплачуватися Національною службою здоров'я України за договором. Вимогами для підписання договору є: єдиний центр екстреної медичної допомоги в регіоні з центральною оперативно-диспетчерською службою та статус комунального некомерційного підприємства.

* Складено за даними Державної служби статистики України [14]

Рис. 1. Найвищий дохід у розрахунку на одну особу в 2018 р., тис. грн.
(без урахування АРК Крим, м. Севастополь, ОРДЛО)

Запровадження єдиної диспетчерської служби на регіон означає, що кожен українець зможе зателефонувати на номер 103 і бути впевненим, що за необхідності до нього буде направлена найближча бригада екстреної медичної допомоги - навіть якщо вона буде з іншого району або області. [17].

Таким чином, використання мезоекономічних підходів є підставою для підтвердження гіпотези комплементарного розвитку регіонів України.

Висновки

Методологічним підґрунтям дослідження інституційної комплементарності для аналізу розвитку регіонів може стати використання мезоекономічного аналізу. Це дозволить дотримуватись базових (вихідних) умов, що формують дієздатне інституційне підґрунтя розвитку цивілізованої демократичної держави [3]:

1. Узгодження інтересів – сприяння узгодженню інтересів держави, регіону, місцевої громади в процесі реалізації державної регіональної політики, розробки регіональних стратегій, стимулювання комплексного розвитку територій.

2. Децентралізація повноважень – забезпечення децентралізації державного управління регіональним розвитком у відповідності з принципами субсидиарності, підвищення управлінської та фінансової дієздатності територіальних громад.

3. Ефективне господарювання на місцевому, регіональному рівні (у т.ч. ефективне використання ресурсів) – врахування інституційних особливостей, унікального ресурсного потенціалу територій, сприяння збереженню та примноженню культурно-історичної, етнічної, природно-ресурсної спадщини регіону у процесі стратегічного планування і визначення стратегічних пріоритетів та цілей регіонального розвитку.

4. Конкурентоспроможність – сприяння формуванню конкурентоспроможних регіональних соціально-економічних комплексів, у т.ч. шляхом налагодження міжсекторальної взаємодії, вертикальної та горизонтальної кооперації, формування регіональних, міжрегіональних кластерних об'єднань.

5. Інтегрованість (консолідація) зусиль – сприяння оптимізації розміщення продуктивних сил, розвитку міжрегіонального співробітництва як основи формування місткого інтегрованого внутрішнього регіонального ринку.

6. Забезпечення інституційної підтримки розвитку різноманітних форм самоорганізації населення, налагодження дієвої взаємодії по лінії «влада – бізнес-структури – громадськість», забезпечення підтримки різноманітних форм громадської активності з метою ефективного вирішення проблем регіонального розвитку на основі розвитку громадянського суспільства та досягнення суспільного консенсусу.

Література

1. North, D. (1990). Institutions, Institutional Change and Economic Performa. Retrieved from <https://books.google.com.ua/books?id=oFnWbTqgNPYC&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>
2. Williamson, O. (1995). The economic institutions of capitalism. Firms, markets, relational contracting. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/a4d6/1a75c4b99d414084cc84f404e5dd259b903b.pdf>
3. Нова регіональна політика для нової України: Аналітична доповідь [Текст] / За ред. Я. А. Жалила. — К.: Інститут суспільно-економічних досліджень, 2017. — 76 с.
4. Олійник, Д. І. Інноваційний розвиток територіальних громад в умовах четвертої технологічної революції: пріоритети та перспективи: аналітична доповідь [Текст] / Д. І. Олійник. — Київ : НІСД, 2018. — 52 с.
5. Сторонянська, І. З. Особливості фінансового вирівнювання розвитку територій в умовах бюджетної децентралізації [Текст] / І. З. Сторонянська, Л. Я. Бенювська // *Фінанси України*. — 2018. — № 6. — С. 58-74.
6. Структурні трансформації в економіці України: динаміка, суперечності та вплив на економічний розвиток : наукова доповідь [Текст] / За ред. Л. В. Шинкарук. — К. : Ін-т екон. та прогнозув. НАН України, 2015. — 304 с.
7. Lin, Justin Yifu (2012) New structural economics: a framework for rethinking development. Washington D.C., The World Bank, 388.
8. Wittfogel, K. A. (1962). Agrarian Problems and the Moscow-Peking Axis. *Slavic Review*, 2, 4, 678-698.
9. Elsner, W., Heinrich, T., & Schwardt, H. (2015). The Microeconomics of Complex Economies. Amsterdam, Boston, London, New York, San Diego, Elsevier: Academic Press, 154.
10. Dopfer, K. (2012, January). The origins of meso economics. Schumpeter's legacy and beyond. *Journal of Evolutionary Economics*, 22(1), 133-160.

11. Menard, C. (2014). Embedding organizational arrangements: towards a general model. *Journal of Institutional Economics*, 10:4, 567-589.

12. Економічна безпека України в умовах гібридної агресії: аналіт. доп. [Текст] / Я. Базилюк, С. Давиденко, Д. Веніковський та ін. — К. : НІСД, 2017. — 84 с.

13. Романенко, В. А. Міжрегіональна інтеграція в промисловості як чинник формування економічного простору України [Текст] / В. А. Романенко, І. В. Лазебна. — *Економіка та держава*. — 2019. — № 3. — С. 10-15.

14. Доходи населення по регіонах України / Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] — Режим доступу:

https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2008/gdn/dvn_ric/dvn_ric_u/dn_reg2013_u.html. — 9.03.2020 р. — Загл. с екрана.

15. Державна підтримка розвитку територій у 2019 р. / U-LEAD з Європою: Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підвітності та розвитку [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://rdpa.regionet.org.ua/300-2019-08-07-06-07-36>. — 9.03.2020 р. — Загл. с екрана.

16. Названі ВУЗи с самыми высокими расходами на студента. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://korrespondent.net/ukraine/4162800-nazvany-vuzy-s-samyu-vysokymu-raskhodam-na-studenta>. — 9.03.2020 р. — Загл. с екрана.

17. МОЗ повідомило про створення єдиної диспетчерської служби у кожному регіоні України. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://dt.ua/UKRAINE/moz-povidomiv-pro-stvorennya-yedinoi-dispetcherskoyi-sluzhbi-u-kozhnomu-regioni-ukrayini-328240.html>. — 9.03.2020 р. — Загл. с екрана.

References

1. North, D. (1990). Institutions, Institutional Change and Economic Performa. Retrieved from <https://books.google.com.ua/books?id=oFnWbTqgNPYC&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>
2. Williamson, O. (1995). The economic institutions of capitalism. Firms, markets, relational contracting. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org/a4d6/1a75c4b99d414084cc84f404e5dd259b903b.pdf>
3. Zhalilo, Ya. (2017). New regional policy for the new Ukraine: Analytical additional. Kyiv: Institute for Social and Economic Research, 76.
4. Oliynyk, D. (2018). Innovative development of territorial communities in the context of the fourth technological revolution: priorities and perspectives: analytical report, Kyiv, 52.
5. Storonianska, I., & Benovska, L. (2018). The peculiarities of financial equalization of the development of territories in the conditions of budgetary decentralization. *Finance of Ukraine*, 6, 58-74.
6. Shinkaruk, L. (2015). Structural transformations in the Ukrainian economy: dynamics, contradictions and impact on economic development: scientific report. Kyiv, 304.
7. Lin, Justin Yifu (2012) New structural economics: a framework for rethinking development. Washington D.C., The World Bank, 388.
8. Wittfogel, K. A. (1962). Agrarian Problems and the Moscow-Peking Axis. *Slavic Review*, 2, 4, 678-698.

9. Elsner, W., Heinrich, T., & Schwardt, H. (2015). *The Microeconomics of Complex Economies*. Amsterdam, Boston, London, New York, San Diego, Elsevier: Academic Press, 154.
10. Dopfer, K. (2012, January). The origins of meso economics. Schumpeter's legacy and beyond. *Journal of Evolutionary Economics*, 22(1), 133–160.
11. Menard, C. (2014). Embedding organizational arrangements: towards a general model. *Journal of Institutional Economics*, 10:4, 567–589.
12. Basyliuk, Ya., Davydenko, S., Ventskovskiy, D. (2017). Economic security of Ukraine in conditions of hybrid aggression. Kyiv, 84.
13. Romanenko, V., & Lazebna, I. (2019). Interregional integration in industry as a factor in the formation of the economic space of Ukraine. *Economy and state*, 3, 10–15.
14. Statistiks Service of Ukraine (2019). Population income by regions of Ukraine. Retrieved from https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2008/gdn/dvn_ric/dvn_ric_u/dn_reg2013_u.html.
15. U-LEAD with Europe: Ukraine – Local Empowerment, Accountability and Development Programme (2019). State support for territorial development in 2019. Retrieved from <http://rdpa.regionet.org.ua/300-2019-08-07-06-07-36>
16. Named universities with the highest costs per student (2019). Retrieved from <https://korrespondent.net/ukraine/4162800-nazvany-vuzyy-samymy-vysokymy-rashodamy-na-studenta>
17. The Ministry of Health announced the creation of a single dispatch service in each region of Ukraine (2019). Retrieved from https://dt.ua/UKRAINE/moz-povidomiv-pro-stvorennuyayedinoyi-dispatcherskoyi-sluzhbi-u-kozhnomu-regioni-ukrayini-328240_.html

Рецензент: д-р екон. наук, проф. К.А. Мамонов, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків, Україна

Автор: ОСТРОВСЬКИЙ Ігор Анатолійович
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та міжнародної економіки Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail – igostr62@gmail.com
ID ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7444-2560>

Автор: МОЖАЙКІНА Наталія Василівна
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та міжнародної економіки Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail – nvm.natali@gmail.com
ID ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4433-6879>

EUROPEAN EXPERIENCE OF MODERN REGIONAL POLICY: A MESOECONOMIC APPROACH AND THE PROSPECTS OF UKRAINE

I. Ostrovskiy, N. Mozhaikina

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine

The European experience of regional development policy is based on three basic principles: systematic, institutional, complementary. Moving away from the dichotomous position of "donor or outsider", "centralization or decentralization" to a broader platform "community-state" allows us to form a kind of theoretical starting position on the development and implementation of a set of state reforms at which a higher level of socio-economic development can be achieved.

The methodological basis for studying institutional complementarity for regional development analysis may be the use of mesoeconomic analysis. It is the mesoeconomic level that can be seen as an opportunity to pass between two methodological extremes: individualism and holism.

The current problems of regional development of Ukraine are caused by considerable micro- and macroeconomic constraints. The main constraints are demographic negatives, de-industrialization, high consumption of production resources, in particular, low energy efficiency, and an increased burden on debt. The most destabilizing role is played by military events in the East.

The experience of combining centralization and decentralization eliminates the dichotomy and emphasizes the contradictory unity of both processes. The priority of regional policy must be to develop the scientific, technological and innovative potential of the regions. The process of dissemination of innovation must go from centralized to regional. It is important to combine state support funds with their own resources and direct them to implement regional and local development strategies, support the implementation of innovations, the development of new production, small and medium-sized businesses.

An example of using a mesoeconomic approach as a theoretical compromise on centralization and decentralization is the training of higher education professionals.

Reform of the emergency medical care system should also be based on the complementarity of old and new forms of organization, especially in remote areas.

We consider it appropriate to use the European experience of mesoeconomic approaches to confirm the possibility of complementary development of the regions of Ukraine.

Keywords: regional policy, institutional complementarity, mesoeconomics, non-uniformity, decentralization